

Sygn. akt ***INs 184/20***

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2020 roku

Sąd Rejonowy w Mrągowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Krzysztof Połomski

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2020 roku w Mrągowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku W. P.

z udziałem M. R.

o wznowienie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po B. P.

postanawia:

I. na podstawie art. 1099 § 1 kpc wniosek odrzucić,

I. zwrócić wnioskodawcy W. P. kwotę 70 zł (siedemdziesiąt złotych) tytułem częściowego zwrotu opłaty sądowej.

/-/ sędzia Krzysztof Połomski

ZARZĄDZENIE

1. odnotować,

2. odpis postanowienia doręczyć:

- stronom z pouczeniem,

3. za 7 dni lub z wnioskiem o uzasadnienie.

M., dn. 24.11.2020r.

Sygn. akt ***INs 184/20***

UZASADNIENIE

Wnioskodawca W. P. złożył wniosek o wznowienie postępowania sądowego o stwierdzenie nabycia spadku po B. P. zmarłej

28 czerwca 2019 roku w miejscowości H. na terenie Niemiec, wskazując, że spadkodawczyni była zameldowana na pobyt stały w miejscowości D. 23A, gm. P..

W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł, że nie był powiadomiony o sprawie spadkowej prowadzonej w sądzie niemieckim, a w skład masy spadkowej wchodzi dwie nieruchomości położone w Polsce: w D. i M..

Sąd ustalił, co następuje:

Spadkodawczyni B. P., posiadająca podwójne obywatelstwo polskie oraz niemieckie, mająca ostatnie stałe miejsce zamieszkania w I. (Niemcy), zmarła w dniu 28 czerwca 2019 roku w miejscowości H. na terenie Niemiec. Od dnia 26 czerwca 2018 roku do chwili śmierci spadkodawczyni była zameldowana na pobyt stały w Polsce - w miejscowości D. 23A, gm. P.. Z informacji zawartych we wniosku wynika, że spadkodawczyni pozostawiła po sobie testament z dnia 26 marca 2019 roku, w którym rozporządziła własnym majątkiem na wypadek śmierci, przepisując go przyjaciółce M. R. (Polce będącej obywatelką Niemiec), a postępowanie spadkowe zostało przeprowadzone przez Sąd Rejonowy w Iserlohn (Niemcy). Wnioskodawca wskazał, że spadkodawczyni pozostawiła po sobie na terytorium Rzeczypospolitej majątek w postaci dwóch nieruchomości, przy czym w jednej z nich zamieszkuje.

(dowód: odpis aktu zgonu – k. 11-11v, zaświadczenia – k. 13-14, europejskie poświadczenie spadkowe – k. 37- 44)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek podlegał odrzuceniu.

Okolicznością bezsporną jest, że spadkodawczyni przed śmiercią stale zamieszkiwała na terenie Niemiec, zaś złożony do Sądu wniosek podyktowany jest położeniem majątku spadkowego na terenie Polski. W tej sytuacji podstawową kwestią jest ustalenie, czy sąd polski posiada jurysdykcję do rozpoznania sprawy o stwierdzenie nabycia po B. P.. Sąd bowiem zobligowany jest do rozważenia kwestii, czy w danej sprawie posiada kompetencje do orzekania, bowiem kwestię jurysdykcji krajowej Sąd zobowiązany jest wziąć pod uwagę w każdym stanie sprawy, a w razie stwierdzenia jej braku koniecznym jest odrzucenie wniosku. Wedle art. 1099 § 1 i § 2 kpc brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy, a w razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej sąd odrzuca pozew lub wniosek. Brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności postępowania.

W świetle przytoczonych regulacji nie ulega wątpliwości, że przesądzenie, czy w niniejszej sprawie dopuszczalna jest jurysdykcja krajowa, stanowi zagadnienie wstępne warunkujące merytoryczne rozpoznawanie niniejszej sprawy.

W niniejszej sprawie znajdzie zastosowanie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 roku w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, które zgodnie z jego art. 81 wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich Unii Europejskiej, zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską, a zatem wyłącza ono zastosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Bezpośrednio we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej, w tym Polsce, obowiązuje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (zwane dalej: Rozporządzeniem). Przepisy Rozporządzenia mają charakter uniwersalny w tym sensie, że wyłączają stosowanie łączników jurysdykcyjnych przewidzianych w prawie krajowym.

Kwestia jurysdykcji ogólnej do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku uregulowana jest w art. 4 Rozporządzenia. Przepis ten jednoznacznie wskazuje, że sądy państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci, mają jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku. Jurysdykcja ogólna została oparta na jednym łączniku, którym jest miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy w chwili jego śmierci. Wobec powyższego w sytuacji, gdy spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci w państwie członkowskim, sądy tego państwa mają jurysdykcję do orzekania w sprawie spadkowej. U podstaw takiego

rozstrzygnięcia leżało przekonanie, że sprawy spadkowe wykazują ścisły związek z państwem, w którym spadkodawca miał zwykły pobyt w chwili śmierci.

Przyjęta w Rozporządzeniu koncepcja jednolitości spadku ma bezpośrednie przełożenie na zakres jurysdykcji sądów państwa członkowskiego w sprawach spadkowych. Kompetencja ta rozciąga się bowiem na całość majątku zmarłego, niezależnie od jego składu

i wartości. Jak podkreślono w motywie 37 preambuły do Rozporządzenia „przez wzgląd

na pewność prawa oraz w celu uniknięcia fragmentaryzacji dziedziczenia, prawu temu powinien podlegać ogół spraw dotyczących spadku, to znaczy cały majątek spadkowy, bez względu na charakter składników tego majątku i niezależnie od tego, czy składniki majątku znajdują się w innym państwie członkowskim, czy w państwie trzecim” (vide: postanowienie Sąd Okręgowy w Olsztynie z dnia 29 września 2017 roku sygn. akt IX Cz 813/17)

Z powyższego wynika, że nawet fakt posiadania przez spadkodawczynię obywatelstwa polskiego, jak również umiejscowienia części majątku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie może prowadzić do utrwalenia właściwości sądu polskiego

w przypadku, gdy spadkodawczyni w chwili śmierci posiadała miejsce zwykłego pobytu na terenie Niemiec.

Pojęcie miejsca zwykłego pobytu jest autonomicznym pojęciem prawa Unii Europejskiej. Przywoływane powyżej Rozporządzenie nie zawiera definicji pojęcia miejsca zwykłego pobytu, jednakże istotnych wskazówek dotyczących okoliczności, które wymagają uwzględnienia przy rozumieniu tego pojęcia dostarcza motyw art. 23 i 24 Rozporządzenia

nr (...). I tak, pobyt zwykły określa się jako miejsce ześrodkowania życiowych interesów osoby fizycznej, miejsce, w którym znajduje się główne centrum egzystencji danej osoby, przy czym uwzględnienia wymagają okoliczności natury osobistej i zawodowej,

a mniejsze znaczenie ma element czasu miejsce w którym znajduje się główny punkt więzi danej osoby i jej stosunków życiowych. W orzecznictwie europejskim utrwalił się pogląd,

że do okoliczności, które należy brać pod uwagę przy jego ustalaniu zwykłego pobytu zalicza się w szczególności regularność obecności zmarłego w danym państwie oraz warunki

i powody tej obecności, jak również posiadanie w nim kontaktów towarzyskich, stałej pracy, czy też powiązania administracyjne z organami określonego państwa.

Podkreślenia wymaga, że unormowaniu jurysdykcji zawartemu w art. 4 Rozporządzenia odpowiada art. 21 ust. 1, który wyraża zasadę, że prawem właściwym dla ogółu spraw dotyczących spadku jest prawo państwa, w którym spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu. Prawo to odnosi się do dziedziczenia wszystkich składników majątku spadkowego, w tym do nieruchomości, niezależnie od tego, w którym państwie znajdują się lub są położone – tzw. zasada jednolitości statutu spadkowego (vide: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Tom IV. (...) postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy), wyd. V). Wyjątkiem jest przypadek, gdy zmarły wykazywał silniejszy związek z innym państwem (art. 21 ust. 2 Rozporządzenia), który jednak w niniejszej sprawie nie występuje.

Zgodnie z art. 15 Rozporządzenia, gdy do sądu państwa członkowskiego wniesiono sprawę spadkową, co do której sąd ten nie ma jurysdykcji na mocy niniejszego Rozporządzenia, sąd ten stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji, czego następstwem jest postanowienie o odrzuceniu pozwu lub wniosku. Oczywiście jest, iż również sprawa

o wznowienie postępowania spadkowego, czego domagał się w niniejszym przypadku wnioskodawca, podlega wyżej opisanym regulacjom. Skoro bowiem – zgodnie z w/w przepisami o właściwości – w sprawie spadkowej orzekł sąd niemiecki, to też ten sąd jest właściwy dla oceny ewentualnych podstaw jego wznowienia.

Mając zatem na uwadze powyższe względy – na podstawie art. 1099 § 1 kpc w zw.

z art. 15 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 650/2012 z dnia 4 lipca

2012 roku w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz

w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego – orzeczono o odrzuceniu wniosku (pkt I postanowienia).

O zwrocie opłaty sądowej orzeczono – na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. b) w zw. z art. 79 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2020r. poz. 755 ze zm.) – jak w punkcie II postanowienia.

/-/ sędzia Krzysztof Połomski

ZARZĄDZENIE

1. odnotować,
2. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy z pouczeniem,
3. za 7 dni lub z zażaleniem.

M., dnia 08.12.2020r.